

Evelina Rudan

TEORIJSKA LJUBAV, *RIME AMOROSE E PASTORALI*

pragmapoetika

ljevin kaže, ne ovaj kojeg ja volim, a moja frendica
 ne, ona ne voli sure ruse, nego samo teorijske ruse
 to je zbog rusih kosa koje nisu uzgajali, onako
 lijepo kao što je pjer bezuhov uzgajao uha, nego
 su bili šklovski ćelavi i začudni, ali su isto voljeli
 moga ljevina zgodnog melankolika iz rane mladosti
 dakle, ne taj ljevin, nego ovaj ljevin od metafore
 i od značenja, e taj, on kaže: pozvati i zamisliti, to pjesma
 čini, zamišlja i poziva tebe da zamisliš svijet, i ja tako stalno
 pozivam tebe,
 a sebe sam već prije, mislim, pozvala,
 da zamisliš
 proplanak prepun sunovrata i da proplanak bijelo miriše
 i da sam na jednoj strani proplanka ja, a na drugoj ti
 i baš te milo gledim i ruku ti pružam, ti si daleko, na
 drugoj strani daleko, to smo već utanačili, pa mi se ruka
 malo produži i dok se duži izrastu na njoj tri grma gloga
 i još glogu porastu zazubice, ali ti stojiš stameno i čvrsto
 prekriženih ruku, oštro gledaš to umiljavanje moje ruke
 i prepoznaješ da je glog opasan, no, ne bojiš se ti, ti si hrabar
 i jak si isto, ti stojiš kamenom, raširenih nogu, prekriženih ruku
 na drugom kraju proplanka prepunog sunovrata koji mirišu bijelo
 eh, al' proplanak je izdajica, on je na mojoj strani, pa se malo zaljulja
 i odigne se oda tla, savije rubove malkoc samo, i evo, izgubit ćeš,
 izgubit ćeš ravnotežu pa se to i dogodi jer kako bi inače, sila je to
 i poletiš, pa poletim i ja, uvučem ruku prije toga, u toj konstelaciji
 ne treba mi duga ruka ni glog, ni išta više, jer se ništa ne da učiniti
 nećemo se moći izbjeći, past ćemo ravno oko na oko, uho na uho
 usta na usta, licem u lice, i sve drugo će se preklopit, perlukucija jaše
 svakom prerijom i ovim proplankom, a onda će, tek tada i samo tada,
 vilijam vordsvort napisati pjesmu i školska djeca neće znati
 da smo mi bili tamo, na tom dafodilnom proplanku
 da smo tamo možda i sad i da se kotrljamo zajedno
 niz padinu proplanka

kao englesko r
niz grlo mladog rusa.
jesi li zamislio?
jer ja jesam.
odavno.

zapadna kritika

ja sam tvoja imperijalna draga. sve sam osvajala crtu po crtu, bitku po bitku, vidik po vidik. namjeru po namjeru. plan za planom. dan za danom imperij mi se povećavao. najprije sam ti prišla s boka, kao slučajno i kao ovlaš, i kao ne bih ali nešto mi treba. što mi treba? olovka mi treba, meka, grafitna, baš crtam stripove. a i kipove bi valjalo izraditi jer strip-crtačice koje ne znaju kako iz kamena isklipiti oblik, ne mogu biti dobre strip-crtačice. i crtančica mi treba, znaš ona za prvi osnovne ima prostora za slova i prostora za crtež. za nju bih pitala stanislava, ali kad si ti već tu, pridoh ti s drugog boka nehajno i nedužno. osmjelih se u međuvremenu, na ruke navalih sprijeda na noge s leđa, čelo sam dugo, dugo gledala i nisam ništa prilazila, mišljah snaga pogleda ima nešto od sajle za kamione, bila je to dobra misao i pristao si prići bliže, i još bliže, a oči a oči sam rasporedila: lijevo oko utorkom, desno oko nedjeljom, to je pobožno pa zato zatim uho, obojala sam svoj glas u jorgovan, lavandu i još nešto lilaplavičasto, zatim zrno bibera, prstohvat nježnog šafrana da mi glas bude i žut, i pinku jednu malu tamnocrvene, ruža tamnocrvene, baršunaste, mekih latica. tako opremljena sjedoh ti tik do desnog uha, nešto domovinsko prošaputah, tako blago, lijepo i milo da smo odmah imali i dom i ženu i dijete onda istom bojom glasa sjedoh uz lijevo uho i koračnicu neku otapkah svojim mekim š i t bastilja se oslobodila, u taj čas nježno i blago, nije bilo mrtvih, krv nije tekla, dantonu je glava ostala na ramenima, robespjeru šiljast nos na licu i sva je povijest otrčala drugamo a onda vrat, vrat se mora straga, straga na onom pregibu gdje ti završava dobro podšišana kosa, a pogled može zatreperiti prema gore, gore, prema zatiljku, prema potiljku oblom oblom dijelu sinova sretnih mama koje nisu morale puštati da im se djeca zaležavaju, reci mami hvala. sad mi je već i ona bila draga, a i vrat osvojen. onda grlo, njega možeš samo sprijeda u njemu ima golubica (to je možda lorka rekô) u svakom slučaju nešto meko je u tvom grlu, nešto nedefinirljivo meko, meko kao mir, a čvrsto kao sigurnost koja te obuče pa nisi gola i bosa, zato sam s grlom bila najopreznija i najkrotkija da ne uznemirim tu mekost, da se sigurnost ne uplaši, i onda dalje je išlo redom: prsa i butine, stegna i pete, trbuh topli za njima, oko pupka si malo njurgao, možda nešto edipalno ima u tome, ne bih znala i nije presudno, ali unutarjni organi su zadavali muke, od jednog bubrega do drugog prošla je godina dana, a ona opet po pola godine za jetru i pluća, i još mi ostaje srce. kad se na njega popnem, imperijalno protegnem, umarširat ću s bijelom zastavicom na bijelom konju i uskliknuti: zapad je pobijedio.

estetsko je političko, filozofska

estetsko je političko
 kaže ana, kaže janko, kaže svatko
 vičem iz sobe lani u drugu sobu: je, je nego kako
 ali tebi šapćem blizu uha, baš nekako jako blizu
 dah mi klizi niz tvoju ušnu školjku
 kao dobri teran niz suho grlo
 nemoj se zavaravati to što si mi ti lijep
 u tom nema ničeg političkog
 ima malo patološkog
 malo antropološkog
 malo biološkog
 estetsko je političko, više ana dalje
 to što je lijepo društvo određuje
 određuje, određuje, vičem ani dok određenim
 zahvatom stižem tebi niže jabučice, slana ti je koža
 to je onaj tip slanoće koji ima teran kad je dobro ljeto
 estetsko je političko, ne da se ana iz druge sobe
 ma je vruga, šapćem po sredini grudnog koša
 koš je gladak kao brački kamen, brački kamen koji kucka
 brački kamen koji kuću gradi, brački kamen koji glavu kipi
 šapćem dalje važnog pogleda i važnijeg glasa
 vidiš sve se događa u nekom ritmu
 a ritam je pretcivilizacijska stvar
 biološka jedna stvar
 kad smo se uspravili
 (ne ti sad, nego mi kao vrsta)
 kad smo se, dakle, uspravili
 sve smo važne stvari uritmili
 hod kroz godinu, hod kroz pjesmu
 ples kroz kolo, simfoniju u c-molu
 estetsko je bilo prije političkog
 o, koliko prije, šapćem ti u ritmu
 političko se izvije iz estetskog
 dahnem i izvijem se ponad tebe
 ponad sebe, ponad žutog voća
 (ne znam kako je žuto voće dospjelo tu
 ali neka ostane, lijepo se izgovara
 i iz jedne je pjesme koju svi znaju)
 ponad potne kose, ponad ponora
 ponad prozora i svakako prije razdora
 i sve tako dalje.
 vani u taj čas padne oblak

oblak stvori otok
na otoku je loza
u lozi rujno vino
rujno vino, tri terana mlada
nek se dignu i odnesu lani
samo ovaj stih.

stajaći brojevi, roman struje svijesti

zaljubljenost traje od jedne i pol
do tri godine
kažu psiholozi, ali što oni znaju
oni se bave normalnim stanjima
normalnim ljudima, prosjekom
mejnstrimom, medijima, moruzgvama
a ti, moja ljube, i ja
mi ti nismo prosjek
mi smo eksces, ludilo i izuzetak
kao što svaki dobar tekst jest
a ovaj bi htio biti takvim
i to što te ljubim u trojkama
to je zato što su one moćnije od dvojki
i od četvrtica i šestica i petica
znaju epske pjesme, znaju bajke
znaju pučke pobožnosti:
tko je ikad molio petnicu ili šestnicu
a mnogi su, pa i ja, molili
trodnevnicu i devetnicu,
u vezi sa tobom nisu mi pomogle
to je zato što si ti moja grešna ljubav
devetnice su rekly: sikter, sestro
za bolesne i nemoćne se moli
za neutješne, žalosne i uznemirene
za mir, za dobro, za ljubav bližnjima
strah pred starošću

smrću i prolaznošću
ne rješava se zaljubljuvanjima
čak ni literarnim
mi ti nemamo ništa s tim
sestrice devetnice, rekla sam
ako itko, onda vi imate s tim

mislim sa strahom od smrti
 sestrice devetnice
 slegnule su ramenima
 i ponudile sasvim drugo rješenje
 u tom rješenju tebe nema
 pa sam ti se grešno vratila
 dakle:
 ljubila sam te tri godine dana
 na tri proplanka, na tri brijega
 u tri šume, u tri ravna polja
 u tri bijela grada i ponad ponora
 i po trećem mraku i po bijelu danu
 i po kiši i po snijegu
 (ne znam znaš li
 ali u epskim pjesmama kiša nikad ne pada
 a u makedonskim romanima uvijek)
 ja sam tebe ljubila i usmeno i pismeno
 (snijezi su se otapali, labudovi polijetali
 dvorovi su čekali, begovi druge udavali)
 uglavnom ljubila sam te
 i u dežmanovu prolazu, i u portofinu s dalidom
 i na sjeveru, i na jugu, na istoku i zapadu isto

mogla sam i novu internacionalu smisliti
 za to vrijeme, počinjala bi istim stihom
 ustajte, vi prezreni na svijetu
 eto, vidiš, o tome sam ti htjela nešto
 reći: prezir je strašniji od mržnje
 to je znala internacionala
 to je znao Isus Krist među gubavcima
 to smo znali i ti i ja u trećem osnovne
 kad se nisu htjeli igrati s nama
 prezir je strašniji od mržnje
 jer koji bi vrag dizao revoluciju zbog toga što
 ga netko mrzi, ne – u mržnji ima neke
 jednakosti, neke davne ljubavi, nekog
 osobnog odnosa, pogađa jednako
 mrženog i mrzitelja, u nemiru ih drži oba
 u tom ima neke posve jasne pravde
 škodiš drugomu, ali škodiš i sebi samomu
 lice ti poružnjuje i sprema ti se visok tlak
 prezir je dočim sav na jednu stranu
 prezreni cvrče po sumracima
 i mračnim izbama

a preziratelji se baškare
po baršunastim i brokatnim ložnicama
i nije ih briga, i nije ih briga
i zato, ljube moja, to je,
to je ono što te hoću pitat
je li tebe bilo briga
je li tebe bilo ikako briga
u te tri godine dana?

objekt žudnje

opet sam se zaljubila, rekla sam mužu na dovratku, prije puse, poslije doručka
je l' ovo ono jednom mjesečno, pitao je muž na dovratku, prije puse, poslije doručka
ne, ovo traje duže, već tri mjeseca, rekla sam mužu na dovratku, prije puse, poslije doručka
trepćem, drhtim i ne prolazi, rekla sam mužu na dovratku, prije puse, poslije doručka
pa je l' zna objekt tvoje žudnje, pitao je muž na dovratku, prije puse, poslije doručka
dajem do znanja, dajem, rekla sam mužu na dovratku, prije puse, poslije doručka
i je l' ima kakvih pomaka, pitao je muž na dovratku, prije puse, poslije doručka
nema, a baš sam uporna, rekla sam mužu na dovratku, prije puse, poslije doručka
pa jes' l' zaigrana, jes' l' vesela, pitao je muž na dovratku, prije puse, poslije doručka
osmjehneš li se koji put, pitao je muž na dovratku, prije puse, poslije doručka
i smijem se i igram i veselim, rekla sam mužu na dovratku, prije puse, poslije doručka
a onda možda nisi dovoljno misteriozna, rekao je muž na dovratku, prije puse, poslije doručka
pa što ću onda, pitala sam muža na dovratku, prije puse, poslije doručka
proći će, i prije je prolazilo, rekao je muž na dovratku, prije puse, poslije doručka